

THỰC TRẠNG DẠY HỌC MÔN GIÁO DỤC THỂ CHẤT Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ KHU VỰC TRUNG DU BẮC BỘ

THE REALITY OF TEACHING PHYSICAL EDUCATION AT SECONDARY SCHOOLS IN THE NORTHERN MIDLANDS REGION

TS. Tô Tiến Thành, TS. Phạm Anh Tuấn
Trường Đại học Sư phạm Thể dục Thể thao Hà Nội

Tóm tắt: Trên cơ sở lý luận và thực tiễn, nghiên cứu tiến hành đánh giá thực trạng dạy học môn giáo dục thể chất các trường trung học cơ sở khu vực Trung du Bắc Bộ qua các mặt: đội ngũ giáo viên giáo dục thể chất; kỹ năng cơ bản của người giáo viên giáo dục thể chất; phương pháp dạy học của giáo viên giáo dục thể chất; hình thức tổ chức dạy học của giáo viên giáo dục thể chất. Kết quả cho thấy, công tác dạy học môn giáo dục thể chất các trường trung học cơ sở khu vực Trung du Bắc Bộ về cơ bản đã đáp ứng được yêu cầu đề ra.

Từ khóa: Dạy học; Giáo viên giáo dục thể chất; Khu vực Trung du Bắc Bộ; Trung học cơ sở; Thực trạng.

Abstract: Based on theoretical and practical foundations, the study evaluates the reality of physical education teaching in secondary schools in the Northern Midlands region, focusing on aspects such as the physical education teaching staff, the basic skills of physical education teachers, their teaching methods, and the organizational forms of their teaching. The results indicate that the teaching of physical education in secondary schools in the Northern Midlands of Vietnam has generally met the required standards.

Keywords: Teaching; Physical education teacher; Northern Midlands region; Junior high school; Reality.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giáo dục thể chất (GDTC) trong các trường phổ thông là môn học bắt buộc, được thực hiện từ lớp 1 đến lớp 12. Môn GDTC góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục phát triển phẩm chất và năng lực của học sinh, trọng tâm là: trang bị cho học sinh kiến thức và kỹ năng chăm sóc sức khỏe; kiến thức và kỹ năng vận động; hình thành thói quen tập luyện, khả năng lựa chọn môn thể thao phù hợp để luyện tập nâng cao sức khỏe, phát triển thể lực và tố chất vận động; trên cơ sở đó giúp học sinh có ý thức, trách nhiệm đối với sức khỏe của bản thân, gia đình và cộng đồng, thích ứng với các điều kiện sống, sống vui vẻ, hoà đồng với mọi người.

Để thực hiện tốt công tác GDTC trong trường học theo chương trình phổ thông mới cán bộ, giáo viên làm công tác GDTC cần nắm vững và hiểu sâu các vấn đề như: Khái quát được những điểm cốt lõi về phương pháp, hình

thức, kỹ thuật kiểm tra, đánh giá phát triển phẩm chất, năng lực học sinh; Lựa chọn, xây dựng và vận dụng được các phương pháp, hình thức, kỹ thuật kiểm tra, đánh giá phù hợp với nội dung và định hướng đường phát triển năng lực của học sinh; Sử dụng và phân tích được kết quả đánh giá theo đường phát triển năng lực để ghi nhận sự tiến bộ của học sinh và đổi mới phương pháp dạy học môn học; Xây dựng được kế hoạch giảng dạy môn GDTC; Xây dựng được kế hoạch giảng dạy của một chủ đề/bài học môn GDTC; Xây dựng được kế hoạch tự học và hỗ trợ đồng nghiệp... Trên cơ sở ý nghĩa và tầm quan trọng của vấn đề đặt ra, chúng tôi xác định hướng nghiên cứu: “*Thực trạng dạy học môn giáo dục thể chất các trường trung học cơ sở khu vực Trung du Bắc Bộ*”.

Quá trình nghiên cứu chúng tôi sử dụng các phương pháp nghiên cứu khoa học sau: phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu,

phương pháp phỏng vấn, phương pháp điều tra xã hội học, phương pháp toán học thống kê.

2. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng về đội ngũ giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ

2.1.1. Về số lượng, giới tính đội ngũ giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ

Số lượng, giới tính đội ngũ giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ năm học 2023 – 2024 được thể hiện ở bảng 1.

Bảng 1. Thống kê số lượng, giới tính của đội ngũ giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ

TT	Tỉnh, Thành phố	Tổng số giáo viên	Nam		Nữ	
			n	%	n	%
1	Bắc Giang	410	306	74.63	104	25.37
2	Phú Thọ	365	260	71.23	105	28.77
3	Thái Nguyên	280	199	71.07	81	28.93
4	Vĩnh Phúc	161	108	67.08	53	32.92
Tổng		1216	873	71.79	343	28.21

Qua bảng 1 cho thấy, tổng số giáo viên GDTC ở các trường THCS của 04 tỉnh thuộc khu vực Trung du Bắc Bộ năm học 2023 – 2024 là 1216 người. Trong đó, có 873 giáo viên nam chiếm tỷ lệ 71.79%, 343 giáo viên nữ chiếm tỷ lệ 28.21%, tỷ lệ giáo viên nữ của các địa phương luôn ít hơn hơn tỷ lệ nam giáo viên. Tuy nhiên, trong thời gian tới với sự phát triển về kinh tế, xã hội của khu vực, đặc biệt là gia tăng dân số thì số lượng học sinh bậc THCS sẽ tăng lên, các trường THCS sẽ có nhu cầu tăng thêm số lượng lớp học và thành lập các trường học mới. Vì vậy, việc nghiên cứu

để tăng cường, bổ sung thêm đội ngũ giáo viên GDTC trong thời gian tới là việc làm cần thiết trong giai đoạn hiện nay. Việc thiếu giáo viên là một trong những khó khăn trong việc triển khai thực hiện công tác GDTC ở khu vực Trung du Bắc Bộ, đặc biệt là bậc THCS.

2.1.2. Về trình độ đội ngũ giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ

Trình độ đào tạo của đội ngũ giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ năm học 2023 – 2024 được thể hiện ở bảng 2.

Bảng 2. Thống kê trình độ đào tạo của đội ngũ giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ

TT	Tỉnh, Thành phố	Tổng số giáo viên	Trình độ đào tạo							
			Sau ĐH		Đại học		Cao đẳng		Khác	
			n	%	n	%	n	%	n	%
1	Bắc Giang	410	1	0.24	376	91.71	33	8.05	0	0
2	Phú Thọ	365	1	0.27	321	93.98	21	5.75	0	0
3	Thái Nguyên	280	2	0.71	269	96.07	9	3.21	0	0
4	Vĩnh Phúc	161	1	0.62	153	95.03	7	4.35	0	0
Tổng		1216	5	0.41	1141	93.83	70	5.76	0	0

Qua bảng 2 cho thấy, theo quy định của bộ GD&ĐT, giáo viên giảng dạy ở bậc THCS bắt buộc phải có trình độ đào tạo từ đại học trở lên. Tuy nhiên, khu vực Trung du Bắc Bộ vẫn còn 70 giáo viên có trình độ cao đẳng chiếm tỷ lệ bình quân 5.76%, trong khi đó toàn khu vực chỉ có 05 giáo viên có trình độ sau đại học. Vì vậy, trong thời gian tới cần quan tâm đến việc đào tạo đề hoàn thiện và nâng cao trình độ cho

đội ngũ giáo viên GDTC của khu vực Trung du Bắc Bộ.

2.2. Thực trạng về những kỹ năng cơ bản của người giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ

Đề tài tiến hành phỏng vấn 304 cán bộ quản lý, giáo viên GDTC của 04 tỉnh thuộc khu vực Trung du Bắc Bộ về những kỹ năng cơ bản của người giáo viên GDTC ở các trường THCS. Kết quả được trình bày ở bảng 3.

Bảng 3. Thực trạng về những kỹ năng cơ bản của người giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ (n=304)

TT	Kỹ năng sư phạm	Kết quả phỏng vấn			
		Đảm bảo		Chưa đảm bảo	
		n	%	n	%
1	Kỹ năng tổ chức và quản lý giờ học	296	97.37	8	2.63
2	Kỹ năng làm mẫu (thí phạm) động tác	280	92.11	24	7.89
3	Kỹ năng phát hiện những sai lầm thường mắc và đưa ra biện pháp sửa chữa	276	90.79	28	9.21
4	Kỹ năng biên soạn kế hoạch, tiến trình, giáo án giảng dạy	272	89.47	32	10.53
5	Kỹ năng sử dụng phương pháp dạy học	282	96.05	12	3.95
6	Kỹ năng sử dụng phương tiện dạy học	280	92.11	24	7.89
7	Kỹ năng giảng giải, phân tích kỹ thuật động tác	276	90.79	28	9.21
8	Kỹ năng tổ chức thi đấu, trọng tài các môn thể thao	300	98.68	4	1.32
9	Kỹ năng kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh	280	92.11	24	7.89

Qua bảng 3 cho thấy, về cơ bản đội ngũ giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ đều đảm bảo những kỹ năng sư phạm cần thiết của người giáo viên theo các tiêu chuẩn chung về đặc điểm nghề nghiệp.

2.3. Thực trạng về việc sử dụng phương pháp dạy học của giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ

Nhằm xác định thực trạng việc sử dụng các phương pháp dạy học của đội ngũ giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ, đề tài tiến hành phỏng vấn 192 giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ thuộc 04 tỉnh. Các phương pháp được tổng hợp qua thực tế giảng dạy bao gồm:

1. Phương pháp tập luyện có định mức chặt chẽ.

- 2. Phương pháp trò chơi.
 - 3. Phương pháp thi đấu.
 - 4. Phương pháp sử dụng lời nói.
 - 5. Phương pháp trực quan.
 - 6. Phương pháp giảng dạy phân chia.
 - 7. Phương pháp giảng dạy hoàn chỉnh.
 - 8. Phương pháp phát hiện và sửa chữa sai lầm trong tập luyện TDTT.
 - 9. Kết hợp giáo dục đạo đức, tư tưởng và yêu cầu cơ bản về phát triển nhân cách trong dạy học môn GDTC.
 - 10. Các phương pháp dạy học khác
- Các mức độ phỏng vấn được chia theo thứ tự theo mức độ cần thiết, quan trọng của phương pháp trong thực tế, cụ thể:
- Mức 1 - rất thường xuyên;
 - Mức 2 - Thường xuyên;

Mức 3 - Bình thường;
Mức 4 - Không thường xuyên;

Mức 5 - Rất không thường xuyên.
Kết quả phỏng vấn được trình bày ở bảng 4.

Bảng 4. Thực trạng sử dụng phương pháp dạy học của giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ (n=192)

TT	Các phương pháp dạy học		Kết quả phỏng vấn					
			Mức độ					Tổng
			1	2	3	4	5	
1	Phương pháp tập luyện có định mức chặt chẽ	n	44	108	36	4	0	192
		%	22.92	56.25	18.75	2.08	0	100
2	Phương pháp trò chơi	n	24	116	36	16	0	192
		%	12.50	60.42	18.75	8.33	0	100
3	Phương pháp thi đấu	n	32	112	36	8	4	192
		%	16.67	58.33	18.75	4.17	2.08	100
4	Phương pháp sử dụng lời nói	n	48	112	24	8	0	192
		%	25.00	58.33	12.50	4.17	0	100
5	Phương pháp trực quan	n	52	108	16	16	0	192
		%	27.08	56.25	8.33	8.33	0	100
6	Phương pháp giảng dạy phân chia	n	40	112	28	12	0	192
		%	20.83	58.33	14.58	6.25	0	100
7	Phương pháp giảng dạy hoàn chỉnh	n	44	104	28	16	0	192
		%	22.93	54.17	14.58	8.33	0	100
8	Phương pháp phát hiện và sửa chữa sai lầm trong tập luyện TDTT	n	32	116	20	20	4	192
		%	16.67	60.42	10.42	10.42	2.08	100
9	Kết hợp giáo dục đạo đức, tư tưởng và yêu cầu cơ bản về phát triển nhân cách trong dạy học môn GDTC	n	56	124	8	4	0	192
		%	29.17	64.58	4.17	2.08	0	100
10	Các phương pháp dạy học khác	n	36	128	20	8	0	192
		%	18.75	66.67	10.42	4.17	0	100

Qua bảng 4 cho thấy, đa số giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ đã sử dụng đa dạng các phương pháp dạy học môn GDTC ở mức rất thường xuyên và thường xuyên. Như vậy, các phương pháp giảng dạy cơ bản đã đảm bảo cho hoạt động giảng dạy môn GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ.

2.4. Về việc sử dụng các hình thức tổ chức dạy học của giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ

Để xác định thực trạng việc sử dụng các hình thức tổ chức dạy học của giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ, đề tài tiến hành phỏng vấn 192 giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ thuộc 04 tỉnh. Các hình thức tổ chức dạy học được tổng hợp qua khảo sát thực tế bao gồm:

Kết quả nghiên cứu về Giáo dục thể chất và thể thao trường học

Hình thức 1: Dạy học trên lớp

Hình thức 2: Tổ chức hoạt động trải nghiệm

Hình thức 3: Dạy học theo nhóm

Hình thức 4: Đối xử cá biệt

Hình thức 5: Giao bài tập

Hình thức 6: Hình thức khác

Các mức độ phỏng vấn được chia theo thứ tự theo mức độ cần thiết, quan trọng của phương pháp trong thực tế, cụ thể:

Mức 1 - Rất thường xuyên;

Mức 2 - Thường xuyên;

Mức 3 - Bình thường;

Mức 4 - Không thường xuyên;

Mức 5 - Rất không thường xuyên.

Kết quả phỏng vấn được trình bày ở bảng 5.

Bảng 5. Thực trạng sử dụng các hình thức tổ chức dạy học của giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ (n=192)

TT	Các hình thức		Kết quả phỏng vấn					
			Mức độ					Tổng
			1	2	3	4	5	
1	Dạy học trên lớp	n	40	108	36	8	0	192
		%	20.83	56.25	18.75	4.17	0	100
2	Tổ chức hoạt động trải nghiệm	n	24	88	72	8	0	192
		%	12.50	45.83	37.50	4.17	0	100
3	Dạy học theo nhóm	n	40	116	28	8	0	192
		%	20.83	60.42	14.58	4.17	0	100
4	Đối xử cá biệt	n	24	108	52	8	0	192
		%	12.50	56.25	27.08	4.17	0	100
5	Giao bài tập	n	32	120	32	8	0	192
		%	16.67	62.50	16.67	4.17	0	100
6	Hình thức khác	n	32	96	48	16	0	192
		%	16.67	50.00	25.00	8.33	0	100

Qua bảng 5 cho thấy, các giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ đã sử dụng đa dạng các hình thức trong dạy học môn GDTC cho học sinh với mức lựa chọn chủ yếu là rất thường xuyên và thường xuyên. Tuy nhiên, vẫn còn một số giáo viên chưa áp dụng đa dạng các hình thức tổ chức dạy học trong các giờ lên lớp của bản thân.

3. KẾT LUẬN

- Cần tăng cường, bổ sung và bồi dưỡng nâng cao trình độ cho đội ngũ giáo viên GDTC của khu vực Trung du Bắc Bộ nhằm đáp ứng yêu cầu của môn học.
- Đội ngũ giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ đều đảm bảo

những kỹ năng sư phạm cần thiết của người giáo viên theo các tiêu chuẩn chung về đặc điểm nghề nghiệp.

- Đa số giáo viên GDTC đã sử dụng đa dạng các phương pháp dạy, các phương pháp giảng dạy cơ bản đã đảm bảo cho hoạt động giảng dạy môn GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ.
- Các giáo viên GDTC ở các trường THCS khu vực Trung du Bắc Bộ đã sử dụng đa dạng các hình thức trong dạy học môn GDTC cho học sinh. Tuy nhiên, vẫn còn một số giáo viên chưa áp dụng đa dạng các hình thức tổ chức dạy học trong các giờ lên lớp của bản thân.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT*, ngày 26/12/2018 Ban hành chương trình giáo dục phổ thông.
2. Chính phủ (2015), *Nghị định số 11/2015/NĐ-CP*, ngày 31 tháng 01 năm 2015 Quy định về giáo dục thể chất và hoạt động thể thao trong nhà trường.
3. Chính phủ (2016), *Quyết định số 1076/QĐ-TTg* ngày 17 tháng 6 năm 2016 Phê duyệt Đề án tổng thể phát triển giáo dục thể chất và thể thao trường học giai đoạn 2016-2020, định hướng đến năm 2025.
4. Tạ Hồng Hải (2002), *Nghiên cứu nâng cao năng lực thể chất của học sinh Trung học cơ sở (12 - 15 tuổi)*, Luận án Tiến sĩ Giáo dục học, Viện Khoa học thể dục thể thao, Hà Nội.
5. Nguyễn Đức Văn (2001), *Phương pháp thống kê trong thể dục thể thao*, Nhà xuất bản thể dục thể thao, Hà Nội.

Nguồn bài báo: Bài báo được trích dẫn từ đề tài Khoa học và Công nghệ Cấp Bộ - Bộ Giáo dục và Đào tạo (2023-2024): “*Giải pháp nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên giáo dục thể chất ở các trường trung học cơ sở khu vực Trung du Bắc Bộ đáp ứng yêu cầu của chương trình phổ thông mới*”. Chủ nhiệm: TS. Phạm Anh Tuấn.

Ngày nhận bài: 06/8/2024; Ngày đánh giá: 15/8/2024; Ngày duyệt đăng: 05/9/2024.